

คอลัมน์ “แจ้งสืบ” ฉบับวันที่ 10 มิถุนายน 2568

Thailand Taxonomy ... กติกาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ดร.พรเพ็ญ สดศรีชัย
ธนาคารแห่งประเทศไทย

เราเพิ่งผ่านวันสิ่งแวดล้อมโลก เมื่อ 5 มิ.ย. กันมานะคะ ปัญหาโลกรวนซึ่งเกิดบ่อยในระยะหลัง ทั้ง หนาวจัด ร้อนจัด แผ่นดินไหว น้ำท่วม ทำให้นานาประเทศตระหนักถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น นำมาสู่การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ในการจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกให้ต่ำกว่า 1.5 องศาเซลเซียส ภายใต้ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งไทยได้ร่วมตั้งเป้าหมาย คือ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas: GHG) ลงร้อยละ 30 ภายในปี 2573 หรือ 5 ปีข้างหน้า

เพื่อขับเคลื่อนพันธกิจนี้ ประเทศไทยได้จัดตั้งกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมขึ้นในเดือน ส.ค. 2566 และอยู่ระหว่างการจัดทำ ร่าง พ.ร.บ.การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ ซึ่งมีเป้าหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ด้านลดการปล่อย GHG และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึง สนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ

สาระสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้ คือ การรายงานการปล่อย GHG ระดับองค์กรเป็นการบังคับใช้ การนำกลไกราคาคาร์บอนและภาษีคาร์บอน มาใช้ และ ที่สำคัญ คือ การใช้ Thailand Taxonomy เป็นเครื่องมืออ้างอิงในบริบทต่างๆ โดยคาดว่ากฎหมายดังกล่าว จะมีผลบังคับใช้ภายในปีนี้

เมื่อปลายเดือนที่ผ่านมา แบงก์ชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัด [งานสัมมนา Thailand Taxonomy 2.0: ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยสู่ความยั่งยืน](#) และเผยแพร่ Thailand Taxonomy ระยะ 2 ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งครอบคลุม ภาคเกษตร ภาคก่อสร้าง ภาคอุตสาหกรรมการผลิต และ ภาคจัดการของเสียเพิ่มเติมจาก Thailand Taxonomy ระยะ 1 ที่ครอบคลุม ภาคพลังงาน และ ภาคขนส่ง ซึ่ง 6 ภาคเศรษฐกิจใน Thailand Taxonomy ครอบคลุมการปล่อย GHG ของประเทศ ราว 95% โดยการจัดทำ Taxonomy ครั้งนี้ ผ่านการหารือผู้เกี่ยวข้องและเปิดรับฟังความเห็นสาธารณะแล้ว

Thailand Taxonomy ระยะ 2 ครอบคลุมวัตถุประสงค์ทางสิ่งแวดล้อม 6 ข้อ ดังนี้

1. การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG)
2. การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
3. การใช้น้ำอย่างยั่งยืน และ อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
4. การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และ เปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน
5. การป้องกัน และ ควบคุมมลพิษ
6. การอนุรักษ์ และ พัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศ

Thailand Taxonomy คือ อะไร

Thailand Taxonomy คือ มาตรฐานกลางที่ใช้อ้างอิง เพื่อจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึง 1. สอดคล้องกับบริบทของไทย 2. เป็นไปตามมาตรฐานสากล และ 3. อ้างอิงตามหลักทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ Thailand Taxonomy เป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยให้ทุกภาคส่วนบรรลุเป้าหมายด้านความยั่งยืน

ในการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจ Thailand Taxonomy ได้ใช้ระบบ “สัญญาณไฟจราจร” เพื่อจำแนกเป็น กลุ่มสีเขียว สีเหลือง (กิจกรรมเปลี่ยนผ่าน) และสีแดง ซึ่งเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพเพิ่มความยืดหยุ่น และ เอื้อให้มีแนวทางที่หลากหลาย ในการลดการปล่อยคาร์บอนของภาคเศรษฐกิจ ขณะที่ระบบการจำแนกแบบทวิ (binary taxonomy) แบ่งเป็น กลุ่มสีเขียว (ยั่งยืน) และ สีแดง (ไม่ยั่งยืน) เท่านั้น

1. **กิจกรรมสีเขียว** เป็นกิจกรรมที่มีการปล่อย GHG สุทธิเป็นศูนย์ หรือ ใกล้เคียงศูนย์ เช่น การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม รวมถึง กิจกรรมที่มีเส้นทางที่ชัดเจนสู่การปล่อย GHG เป็นศูนย์

2. **กิจกรรมสีเหลือง หรือ กิจกรรมเปลี่ยนผ่าน** เป็น กิจกรรมที่ปัจจุบันอาจยังปล่อย GHG ค่อนข้างมาก แต่มีเส้นทางการลดการปล่อยคาร์บอน และ กรอบเวลาสิ้นสุดที่มีความน่าเชื่อถือ หรือ มีข้อกำหนดด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพที่แน่นอน หรือ มีการระบุเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้เพื่อยกระดับ

3. **กิจกรรมสีแดง** จะไม่สอดคล้องกับเส้นทางการปล่อย GHG สุทธิเป็นศูนย์ และไม่สามารถปรับได้

สำหรับการพัฒนา Taxonomy ในภาคเกษตร ใช้แนวทางที่อ้างอิงตามแนวปฏิบัติ (practice-based approach) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ว่ามีประสิทธิภาพในการลด GHG ในภาคเกษตร เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลที่ทำให้ไม่สามารถวัดการปล่อย GHG ได้โดยตรง

นอกจากการใช้ระบบสัญญาณไฟจราจรในการจัดกลุ่มกิจกรรมแล้ว ยังมีเกณฑ์การประเมินที่สำคัญ 2 เรื่อง คือ หลักการไม่สร้างผลกระทบเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ (Do No Significant Harm: DNSH) และ หลักการคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม (Minimum Social Safeguards: MSS) ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงต่างๆ เช่น “การกล่าวอ้างเกินจริง” หรือ “การฟอกเขียว” (greenwashing) โดยในกรณีที่กิจกรรมไม่เป็นไปตามหลักการดังกล่าว หน่วยงานที่รับผิดชอบ จะต้องดำเนินการตามแผนแก้ไขที่ผ่านการประเมินมาตรฐาน ทำประชาพิจารณ์ผู้เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ผลต่อสาธารณะ โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 3 ปี มิฉะนั้นจะถูกจัดใหม่ เป็นกลุ่มสีแดง

การจัดทำ Thailand Taxonomy มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ คือ

- เจื่อนใจและตัวชี้วัด อ้างอิงตามหลักวิทยาศาสตร์
- วัตถุประสงค์การจำแนกกลุ่มกิจกรรม เพื่อให้ไทยบรรลุเป้าหมายของความตกลงปารีส
- มีความเป็นกลางทางเทคโนโลยี ไม่จำกัดประเภท ครอบคลุมทำให้เข้าใจเป้าหมายการลด GHG
- เป็น Living Document มีการปรับปรุง Thailand Taxonomy อย่างสม่ำเสมอ

เหตุผลในการพัฒนา Thailand Taxonomy และการนำไปใช้

Thailand Taxonomy จะเป็นตัวเร่งให้ภาคการเงินสามารถดำเนินงาน การเงินเพื่อความยั่งยืน (sustainable finance) ได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สะท้อนในคำกล่าว ดร. รุ่ง มัลลิกะมาส รองผู้ว่าการ ด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน ในคลิปงานสัมมนาว่า “สำหรับภาคการเงิน การอ้างอิง Taxonomy จะทำให้ได้รู้ว่าลูกค้าของตัวเองมีสถานะความเป็นสีเขียวแค่ไหน เพื่อจะได้นำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ตรงจุด ธปท. อยากเห็นการอ้างอิงที่เพิ่มขึ้น ถูกนำไปใช้ได้อย่างแพร่หลาย เพื่อเป็นพื้นฐานช่วยให้เศรษฐกิจไทยปรับตัวได้อย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม”

Thailand Taxonomy จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อความยั่งยืน เช่น Green bond/ Green loans รวมทั้ง ยังเป็นเครื่องมืออเนกประสงค์ที่สามารถนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย อาทิ กำหนดมาตรฐาน เลี่ยง “การฟอกเขียว” การดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับ climate change การมีระบบข้อมูลที่ดี เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ และ การประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม

ภาคส่วนต่าง ๆ จึงสามารถนำ Thailand Taxonomy ไปปรับใช้เพื่อวางกลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อม การพิจารณาหาแหล่งเงินทุน และบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อช่วยให้ระบบเศรษฐกิจไทย เปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างราบรื่นและทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยท่านที่สนใจสามารถลงทะเบียนเข้าร่วม [Webinar Thailand Taxonomy](#) ทาง web site แบงก์ชาติในช่วงนี้นะคะ

** บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด
**